

Υπηρεσία Τύπου και
Πληροφόρησης

Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης
ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ ΤΥΠΟΥ αριθ. 152/12
Λουξεμβούργο, 22 Νοεμβρίου 2012

Απόφαση στην υπόθεση C-385/11
Isabel Elbal Moreno κατά Instituto Nacional de la Seguridad Social,
Tesorería General de la Seguridad Social

Η ισπανική νομοθεσία σχετικά με την ανταποδοτική σύνταξη γήρατος των εργαζομένων με σύμβαση μερικής απασχόλησης εισάγει δυσμενείς διακρίσεις

Η νομοθεσία αυτή εισάγει διαφορετική μεταχείριση, στο μέτρο που απαιτεί από τους εργαζομένους μερικής απασχόλησης (που αποτελούνται στην πλειονότητά τους από γυναίκες) χρόνο ασφάλισης αναλογικώς μεγαλύτερης διάρκειας

Στην Ισπανία, για να μπορέσει ένα πρόσωπο να θεμελιώσει δικαίωμα ανταποδοτικής σύνταξης γήρατος πρέπει να έχει συμπληρώσει το εξηκοστό έτος της ηλικίας του και να έχει ελάχιστο χρόνο ασφάλισης δεκαπέντε ετών¹. Για τον καθορισμό του απαιτούμενου χρόνου ασφαλίσεως, η ισπανική νομοθεσία λαμβάνει υπόψη αποκλειστικά τις πραγματικά δεδουλευμένες ώρες αφού όμως οι ώρες αυτές εξισωθούν με πλασματικές ημέρες πλήρους απασχόλησης. Ο κανόνας αυτός μετριάζεται από δύο διορθωτικούς κανόνες που σκοπούν να καταστήσουν ευχερέστερη την πρόσβαση των εργαζομένων με σύμβαση μερικής απασχόλησης στην προστασία του καθεστώτος κοινωνικής ασφάλισης.

Έτσι, πρώτον, εισάγεται η έννοια της «πλασματικής πλήρους ημέρας ασφάλισης», που ισοδυναμεί με πέντε ώρες πραγματικής εργασίας ανά ημέρα, ή άλλως 1 826 ώρες ετησίως. Οι καταβαλλόμενες εισφορές υπολογίζονται βάσει των δεδουλευμένων ωρών, αφού όμως οι ώρες αυτές εξισωθούν με πλασματικές ημέρες πλήρους απασχόλησης. Δεύτερον, για τη θεμελίωση δικαιώματος σύνταξης γήρατος εφαρμόζεται ειδικό μέτρο, που συνίσταται στον πολλαπλασιασμό των πλασματικών ημερών ασφάλισης με τον συντελεστή 1,5. Τούτο έχει ως συνέπεια οι εν λόγω ημέρες να αυξάνονται και να διευκολύνεται με τον τρόπο αυτό η πρόσβαση στις παροχές του καθεστώτος κοινωνικής ασφάλισης.

Η I. Elbal Moreno εργάστηκε επί 18 έτη αποκλειστικά ως καθαρίστρια σε μια ένωση ιδιοκτητών κατοικιών, με μερική απασχόληση 4 ωρών την εβδομάδα (δηλαδή με ωράριο που αντιστοιχεί στο 10 % του νόμιμου ωραρίου πλήρους απασχόλησης των 40 ωρών εβδομαδιαίως που ισχύει στην Ισπανία). Στην ηλικία των 66 ετών, υπέβαλε αίτηση στο εθνικό ίδρυμα κοινωνικής ασφάλισης (INSS) με την οποία ζήτησε να της χορηγηθεί σύνταξη γήρατος. Η αίτηση αυτή απορρίφθηκε για τον λόγο ότι η ενδιαφερόμενη δεν συμπλήρωνε τον ελάχιστο χρόνο δεκαπενταετούς ασφάλισης που απαιτείται για τη θεμελίωση συνταξιοδοτικού δικαιώματος.

Στο πλαίσιο αυτό, το Juzgado de lo Social de Barcelona (δικαστήριο εργατικών διαφορών της Βαρκελώνης), το οποίο επιλήφθηκε της διαφοράς, ζητεί από το Δικαστήριο να διευκρινίσει αν η ισπανική νομοθεσία αντιβαίνει στην οδηγία για την ίση μεταχείριση ανδρών και γυναικών σε θέματα κοινωνικής ασφάλισης².

Συναφώς, το αιτούν δικαστήριο επισημαίνει ότι, στο μέτρο που η ισπανική νομοθεσία λαμβάνει υπόψη αποκλειστικά τις δεδουλευμένες ώρες και όχι τον χρόνο ασφάλισης και καταβολής εισφορών, δηλαδή τις ημέρες παρασχεθείσας εργασίας, τούτο συνεπάγεται εν τέλει τη διπλή εφαρμογή της αρχής *pro rata temporis* –έστω και κατόπιν διορθωτικής παρέμβασης. Ως εκ τούτου, ο εργαζόμενος με μερική απασχόληση είναι αναγκασμένος να καταβάλλει εισφορές για μεγαλύτερο

¹ Έβδομη πρόσθετη διάταξη του γενικού νόμου κοινωνικής ασφάλισης, που εγκρίθηκε με το βασιλικό νομοθετικό διάταγμα 1/94 της 20ής Ιουνίου 1994 (BOE αριθ. 154, της 29ης Ιουνίου 1994, σ. 20658) [μόνο στην ισπανική έκδοση]

² Οδηγία 79/7/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 19ης Δεκεμβρίου 1978, περί της προοδευτικής εφαρμογής της αρχής της ίσης μεταχειρίσεως μεταξύ ανδρών και γυναικών σε θέματα κοινωνικής ασφαλίσεως (ΕΕ ειδ. έκδ. 005/03, σ. 160).

ελάχιστο χρόνο ασφάλισης, αντιστρόφως ανάλογο προς τη μείωση του ωραρίου του, προκειμένου να θεμελιώσει δικαίωμα στη χορήγηση σύνταξης το ποσό της οποίας είναι ήδη ευθέως και αναλογικώς μειωμένο λόγω του μειωμένου ωραρίου του απασχόλησης. Στην περίπτωση της I. Elbal Moreno, η εφαρμογή της ισπανικής νομοθεσίας συνεπάγεται ότι τα 18 έτη κατά τα οποία καταβλήθηκαν εισφορές για ποσοστό 10 % του ωραρίου πλήρους απασχόλησης ισοδυναμούν με χρόνο που δεν υπερβαίνει καν τα τρία έτη ασφάλισης. Κατά συνέπεια, η ενδιαφερόμενη θα έπρεπε να έχει εργαστεί 100 χρόνια για να συμπληρώσει τον ελάχιστο απαιτούμενο χρόνο ασφάλισης των 15 ετών που θα της παρείχε τη δυνατότητα να θεμελιώσει δικαίωμα σύνταξης γήρατος ύψους 112,93 ευρώ μηνιαίως.

Με την απόφαση που εκδίδει σήμερα, το Δικαστήριο κρίνει ότι η ισπανική νομοθεσία που απαιτεί αναλογικώς μεγαλύτερο χρόνο ασφάλισης από τους εργαζομένους με μερική απασχόληση (που στη συντριπτική τους πλειονότητα είναι γυναίκες) σε σύγκριση με τους εργαζομένους πλήρους απασχόλησης για τη θεμελίωση δικαιώματος ανταποδοτικής σύνταξης γήρατος, το ποσό της οποίας είναι ήδη μειωμένο κατά ποσοστό που αναλογεί στο μειωμένο ωράριό τους, αντίκειται στην οδηγία για την ίση μεταχείριση ανδρών και γυναικών σε θέματα κοινωνικής ασφάλισης.

Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι έμμεση διάκριση υπάρχει όταν η εφαρμογή ενός εθνικού μέτρου, έστω και αν η διατύπωση του μέτρου αυτού είναι ουδέτερη, θίγει στην πράξη πολύ μεγαλύτερο αριθμό γυναικών παρά ανδρών. Όμως, αφενός, η επίμαχη νομοθεσία θέτει σε δυσμενέστερη θέση τους εργαζομένους οι οποίοι εργάστηκαν επί μεγάλο χρονικό διάστημα με μειωμένο ωράριο, δεδομένου ότι η εν λόγω ρύθμιση, λόγω της μεθόδου που χρησιμοποιεί για τον υπολογισμό του απαιτούμενου χρόνου ασφάλισης για τη χορήγηση σύνταξης γήρατος, αποκλείει στην πράξη κάθε δυνατότητα πρόσβασης των εργαζομένων αυτών στην εν λόγω σύνταξη. Αφετέρου, η εθνική αυτή νομοθεσία επηρεάζει πολύ μεγαλύτερο ποσοστό γυναικών παρά ανδρών, στο μέτρο που στην Ισπανία το 80 % τουλάχιστον των εργαζομένων με μερική απασχόληση είναι γυναίκες.

Παρά ταύτα, το Δικαστήριο επισημαίνει ότι η επίμαχη εθνική νομοθεσία θα μπορούσε να δικαιολογηθεί από αντικειμενικούς παράγοντες άσχετους προς οποιαδήποτε διάκριση λόγω φύλου. Αυτό συμβαίνει όταν τα επιλεγέντα μέσα εξυπηρετούν θεμιτό σκοπό της κοινωνικής πολιτικής του κράτους μέλους, ενώ είναι κατάλληλα και αναγκαία για την επίτευξη του επιδιωκόμενου με την πολιτική αυτή σκοπού. Συναφώς, το Δικαστήριο υπογραμμίζει ότι από κανένα στοιχείο της δικογραφίας δεν μπορεί να συναχθεί ότι ο αποκλεισμός κάθε δυνατότητας πρόσβασης των εργαζομένων μερικής απασχόλησης –όπως η I. Elbal Moreno– στη σύνταξη γήρατος συνιστά στην πράξη αναγκαίο μέτρο για την επίτευξη του σκοπού της διαφύλαξης του συστήματος κοινωνικής ασφάλισης ανταποδοτικού τύπου τον οποίο επικαλούνται το INSS και η Ισπανική Κυβέρνηση, καθώς και ότι δεν προσφέρεται κανένα άλλο μέτρο κατάλληλο να επιτύχει τον ίδιο σκοπό το οποίο να είναι λιγότερο δεσμευτικό για τους εν λόγω εργαζομένους. Το Δικαστήριο προσθέτει ότι το συμπέρασμα αυτό δεν τίθεται υπό αμφισβήτηση από το επιχείρημα ότι τα δύο διορθωτικά μέτρα υπολογισμού του χρόνου εργασίας έχουν σκοπό να καταστήσουν ευχερέστερη την πρόσβαση του εργαζομένου μερικής απασχόλησης στη σύνταξη γήρατος. Συγκεκριμένα, δεν προκύπτει ότι τα δύο αυτά διορθωτικά μέτρα βελτιώνουν καθ' οιονδήποτε τρόπο την κατάσταση των εργαζομένων μερικής απασχόλησης όπως είναι η I. Elbal Moreno. Επομένως, η εν λόγω εθνική νομοθεσία είναι αντίθετη προς την προαναφερθείσα οδηγία και συνιστά έμμεση δυσμενή διάκριση.

ΥΠΟΜΝΗΣΗ: Η διαδικασία εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως παρέχει στα δικαστήρια των κρατών μελών τη δυνατότητα να υποβάλουν στο Δικαστήριο, στο πλαίσιο της ένδικης διαφοράς της οποίας έχουν επιληφθεί, ερώτημα σχετικό με την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης ή με το κύρος πράξεως οργάνου της Ένωσης. Το Δικαστήριο δεν αποφαινεται επί της διαφοράς που εκκρεμεί ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου. Στο εθνικό δικαστήριο εναπόκειται να επιλύσει τη διαφορά αυτή, λαμβάνοντας υπόψη την απόφαση του Δικαστηρίου. Η απόφαση αυτή δεσμεύει, ομοίως, άλλα εθνικά δικαστήρια ενώπιον των οποίων ανακύπτει παρόμοιο ζήτημα.

Ανεπίσημο έγγραφο προοριζόμενο για τα μέσα μαζικής ενημερώσεως, το οποίο δεν δεσμεύει το Δικαστήριο.

Το [πλήρες κείμενο](#) της αποφάσεως είναι διαθέσιμο στην ιστοσελίδα CURIA από την ημερομηνία δημοσίευσής της

Επικοινωνία: Estella Cigna-Αγγελίδη ☎ (+352) 4303 2582

www.curia.europa.eu